

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

6. köide   Tallinnas, laupäeval, 3. Jaanuaril 1925   Nr. 1 (95)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Uue vabariigi valitsuse majandusline programm

A.: Washingtoni konventsioon

A. G.: Pööre suhkruturul

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eestiasjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise-
ja väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate
aruanded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated
kaubanduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel

Tellimise hind: aastas Emk. 1000. Väljamaale 2000.
poles " " 500. " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale Emk. 2000.-
pooleaastas „ 500.- „ „ 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, laupäeval, 3. jaanuaril 1925. Nr. 1 (95)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Uue vabariigi valitsuse majandusline programm. A.: Washingtoni konventsioon. A. G.: Põdre suhkruturul. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 2. jaanuaril 1925.

Aasta vahetusel. 1924. aasta on vaevalt lõppenud, nii et praegu veel varajane on täielikku bilansi teha. Tervel hulgal aladel on see igatahes olnud üks raskematest meie lühikesel iseseisvuse ajal. Majanduslised raskused, mis juba 1923. aastal algasid, arenesid täielikuks kriisiks välja alles läinud aasta jooksul – kriisiks, millest meie kuni tänini veel mitte üle jõudnud ei ole.

Siiski tuleb praegust seisukorda selle vastu, missugune ta oli aasta tagasi samal ajal, palju optimistlisemalt hinnata, sest siis ei olnud veel kaugeltki kõigile selge, et väljapääsutee tekkinud olukorrast olemas on. Läinud aasta jaanuarist peale oleme kahtlemata suuremaid vapustusi üle elanud, kui meile 1923. aastal osaks sai, kuid nüüd on arvatavasti need vapustused seljataga ja ees näha selge edenemise ja tervenemise tee.

Ei või ütelda, et see tee kõikidel aladel juba täiesti selgunud oleks – iseäranis meie suurtööstuse probleem seisab tänini lahendamata ja ei ole näha tema lahendamise võimalusi. Lahendatud ja just suurtele hulkadele selgitatud on üks suur probleem, mis viimastel aegadel meie majandustege- laste meeoleolu on rõhunud. Võib tõenda- tuks pidada, et meie majanduslised iseseis- valt tegutseda suudame ja et meil mingi- sugust kartust ei pruugi olla oma majan- duslise tuleviku eest. Kuna veel hiljuti kau- nis üleüldine arvamine oli, et meie ainult oma vanadest kapitalidest oleme sõõnud ja ise niipalju valmistada ei suuda kui tar- vitame, peaks nüüd selge olema, et meie

seada hea tahtmise, tarviliku tööhimu ja asjatundliku korralduse juures suudame. Senini oldi väga paljude ringkondades arvamisel, et passiivne kaubandusbilans see on, mis meie rahvamajanduse lõppude lõpuks nii välja kurnab, et ta püsti seista ei suuda. Selle kaudu pidi sündima meie endistel aegadel kogutud põhikapitaali välja- vedu. „Ump“ on aga näidata suutnud, et ka meie praegustes oludes aktiivne kauban- dusbilans võimalik on, niipea kui seisma sai pandud ettevaatamata, liig optimistlik ja liig suureulatusline ettevõtlikkus sisemaal, mille finanseerimiseks meil tõesti tuli oma vabasid kapitalisid välja vedada ning selle tagajärjel lõppude lõpuks kullatagavaradest ilma jääda.

Nüüd oleme juba kauemat aega suurte likvideerimiste ja reorganiseerimiste ajajär- gus elanud, mis enesega kaasa on toonud lõpmata raskusi üksikutele tegelastele ja asutustele, kuid samal ajal ei või mitte ütelda, et meie produktioon selle läbi oleks iseäraliselt kannatanud. Mis meie vahest küll oleme teinud, on see, et meie vähem mitterüüdavat kaupa ladusse oleme val- mistanud kui seda endisel optimismi ajal tehti. Meie väljavedu, kui statistiliselt kõige näit- likum valmistuse baromeeter, ei näita mitte tagasiminekut, vaid suureneb alatasa, mille eest eestkätt tänu võlgname oma põllu- majandusele. Kõikide asjatundjate arva- mised lähevad sealjuures ühte selles, et meie põllumajandus oma arenemise esi- mesi algsamme teeb ja et põllumajandus- line produktioon meie praeguste tööjõu- dade ja võimaluste juures veel mitmekord- seks suureneda võib. Nii siis suudaks põl-

lumajandus üksi kogu meie rahvamajandust juba lähemas tulevikus kanda. Sealjuures on meil aga teatavasti ka teisi palju töötavaid väljavaateid. Jättes täiesti kõrvale ja väljaspoole hindamist kui tänini tundmata suuruse meie kaubanduslise läbikäimise võimalused Venemaaga, mille peale omal ajal suuri lootusi pandi, võib teatud kindlusega öelda, et meil ka tööstuse alal ja just eksport-tööstuse alal teatud ressursid ei puudu, milleks kütteainete probleemi õnnelik lahendamine palju kaasa aitab.

Kui meil lähemate aastate ja võib olla isegi kuude jooksul korda läheb oma majandust küllalt kindlale alusele rajada ja välisele ilmale näidata, et meie majanduslised iseseisvalt ja otstarbekohaselt tegutseda suudame, siis võib enesele isegi ette kujutada, et juba lähemal ajal Eesti omale uuesti võib sisseveo ülekaalu luksust lubada. Väliskapitaali huvi Balti riikide ja Eesti vastu eriti on praegu juba õige intensiivne ja väliskapitaali sissevoolu võib lähemal ajal hoopis suuremal määral oodata kui see senini sündis. See kapitaali sissevool, mis meie tööstuse elustuseks hädatarvilik, on muidugi võimalik ainult kaupade näol, mis aga meie kaubandusbilansi võib passiivseks muuta. Kuid sellepärast ei pruugi mingisugust hirmu tunda, seda võib ainult tervitada, sest sissevoolavale kapitaalile vastab produktsiooni tõus.

Läti-Eesti majanduslepingu

elluviimise segakomisjon algab oma tegevust Tallinnas lähematel päevadel. Riia läbirääkimistel enne jõulu saavutati tollitariifide ühtlustamise asjus kokkulepped terves reas punktides võrdlemisi kerge vaevaga, nii et komisjoni Eesti liikmete arvamise järele töö kõige kergemalt lõpule võib viidud saada. On ju tõesti paar raskemat tariifipunkti veel lahendamata, kuid eeldades, et komisjoni tegevuses samasugune leplik meeleolu ja vastastikune arusaamine valitseb, kui see Riias ilmsiks tuli, on igatahes kõige paremad lootused olemas, et töö kiiresti lõpule viiakse ning mõlema maa saadused lähemal ajal omale kaks korda suuremas ringkonnas vabalt ostjaid võivad otsida, ja iga maa tööstusharud oma looduslikka ja teisi soodsaid eeltingimisi täiel määral oma väljaarenemiseks ära kasutavad.

Sel viimasel probleemil on niihästi Eesti kui ka Läti tööstuse edenemise mõttes

peale muu üks väga tähtis külg. Viimasel ajal on nimelt väliskapitaal üksikutele tööstusaladel selleks, et üksikute maade turgudele ligi pääseda, mis nende eest tollipiiridega kinni on pandud, hakanud iseseisvaid ettevõtteid looma üksikutes riikides või olemasolevaid vastavaid ettevõtteid finanseerima. Sisuliselt on see mõlemale poolele kasulik, sest arusaadav on, et kui näituseks mõni väljamaa keemiavabrik, kes oma saaduseid Eesti turule saadab, neidsamu saaduseid Eestis osaliselt Eesti toorematerjalidest ja Eesti töölistega valmistama hakkab, et see siis Eestile kasulik on, kui sama kaupa väljastpoolt osta, olgugi, et sealjuures teatud summad dividendidena hiljem väljamaale saadetakse. Niihästi Eestis kui Lätis ei olnud sellelaadilised kapitaali investeerimised senini võimalikud, sest et turg liig kitsas oli ökonoomiliselt töötava ettevõtte loomiseks koha peal. Kui see turg nüüd tollilepingu sõlmimisega laieneb, siis lähevad võimalused sel alal palju avaramaks niihästi vanade ettevõtete finanseerimise kui ka uute loomise mõttes. Huvitatud ringkonnad välismail jälgivad suure huviga Eesti-Läti läbirääkimisi ja teevad üksikutele juhtumistele edaspidise kapitaalide sissevolamise rajariikidesse otsekohe ärarippuvaks sellest, kuna ja kuidas Eesti-Läti tollileping teostatakse.

Arusaadaval viisil oleks äärmiselt suure tähendusega samas suunas asjalugu, kui tollilepinguga lähemal ajal ka Leedu ühineks. Eesti-Leedu-Läti majandusline liitumine looks juba küllalt suure majanduslise üksuse, millega rahvusvaheline suurkapitaal tõsiselt arvestama hakkaks.

Vabariigi valitsuse deklaratsioon.

Uue vabariigi valitsuse riigi majanduselu tervendamise programm, mille alamal trükime, läheb välja „ump'i“ põhimõtetest, kuid paneb palju suuremat rõhku positiivse majanduselu arenemise peale, kui seda võis leida eelmise vabariigi valitsuse programmist.

Ka siin peetakse tarvilikuks eestkätt põllumajanduse produktsiooni tõstmise peale rõhku panna, kuid antakse sellele mõttele enam konkretne sisu, nimelt lubatakse võimaluse piires põllumajandusele tarvilikku talituskapitaali muretseda.

Samuti peetakse tarvilikuks ka tööstuse, laevanduse jne. sihikindlat arendamist, ja tööstusettevõtete likvideerimise mõte, mis eelmise valitsuse tegevuses kaunis teraval kujul

nähtavale tuli, on siin üsna ettevaatlikult väljendatud. Vabariigi valitsus tahab ainult likvideerida aidata, et rahvamajandusliste vapustuste eest võimalikult hoiduda.

Tuleb loota, et käesolev valitsus meie rahareformi, mida juba niikaua on lubatud, tõesti kord tegelikult ette võtab.

Rõõmustavaks tunnituseks on muu seas vabariigi valitsuse selgelt väljendatud soov tollide ühtlustamise asjus Lätiga. Samuti selgelt on välja öeldud vabariigi valitsuse arvamine, et tarbeainete tollimäärasid võimalikult alandada püütakse, et elu normaalsemaks muutuks ja elukalliduse langemiseks kaasa mõjuda.

Maapank pikaajalise põllumajanduslike iseloomuga laenude andmiseks jääb vististi küll veel mõneks ajaks ilusaks unistuseks, sest peale riigikassa ei ole ühtegi allikat nähtaval, kust niisugune maapank kapitaalisid võiks ammutada. Sellest saab valitsus ka ise väga selgelt aru, kui ta ütleb, et maapanga ellukutsumiseni tuleb pikaajaliste põllumajandusliste laenude väljaandmist võimaldada riigikassa arvel. See on suur samm edasi, sest eelmise valitsuse deklaratsioonis puudus selle kohta selgus, missugustest allikatest pikaajalisi laenusid kavatsetakse anda. Käesoleval juhtumisel on aga päris selge, et vabariigi valitsus Eesti panka kui emisjonipanka tahab vabastada igasugustest pikaajaliste krediitide andmisest ka põllumajandusele. Eesti panga hooleks jääb ainult põllumajanduse jooksev finanseerimine.

Uue vabariigi valitsuse majandusline programm.

Vabariigi valitsuse deklaratsiooni majandusline osa sisaldab järgmist:

Väga tähtsaks ülesandeks on vabariigi valitsusel riigi majanduselu tervenemise jätkamine.

Tuleb jätkata kõige pealt majandusliku tasakaalu kindlustamist, ühelt poolt kokkuvõttehoidlikkusega riigi majanduses ja tagasihoidlikkusega riiklikus laenupoliitikas, teiselt poolt kõigi elujõuliste majandusalade loomevõime sihikindla arenemisega ja töstmisega.

Eriti paneb vabariigi valitsus rõhku põllumajanduse produktiooni tõstmise peale, põllumajandust selleks võimaluse piires tarviliku talituskapitaaliga varusta-

des. Ühtlasi tunnistab vabariigi valitsus, et ka teised majandusalad, nagu tööstus, laevandus, samuti sihikindlat arenemist nõuavad, et kogu maa produktioon mitmekülgsemaks kujuneks ja selle läbi vastupidavamaks muutuks juhtumustel, kui mõnda majandusala peaksid raskused tabama. Selleks tuleb meie tööstusolusid kõige üksikasjalisemalt selgitada ja võimalikult toetada neid ettevõtteid, mis ka praegustes raskustes elujõulistena esinevad ja meie maa loomulikule kaudejõule vastavad või kodumaa tooresaineid ümber töötavad. Meie oludele mittevastavaid, elujõuetuid või otstarbekohatult juhitud ettevõtteid tuleb likvideerida aidata järjekorras ja viisil, et sellest rahvamajanduses vapustusi ei tekiks.

Tuleb läbi viia rahareform selles mõttes, et meie üle läheme kindla väärtusega rahaüksuse süsteemile. Selle reformi läbiviimiseks tuleb rahamärkide emisjon koondada Eesti panga kätte; ühes sellega tuleb Eesti panga põhikirja vastavalt teiste emisjonide pankade põhikirjadele muuta, eriti selles sihis, et liikumas olevate pangatähtede summa alati kindlas vahekorras oleks likviidsete kindlustustega kullas või välisvaluutas.

Naaberriikidega tuleb kindlustada majandusliku koostöötamise sidemeid; eriti tuleb lõpule viia tollide ühtlustamine Lätiga. Tollitariifide ühtlustamisel püüab vabariigi valitsus tarbeainete tollimäärade võimalikku alandamist läbi viia, et elu normaalseks muutmiseks ja elukalliduse langemiseks kaasa mõjuda.

Pikaajaliste põllumajanduslike laenude andmiseks tuleb ellu kutsuda maapank ja sinna koondada pikaajalise iseloomuga põllumajanduslikud laenud. Kuni maapanga ellukutsumiseni tuleb pikaajaliste põllumajanduslike laenude väljaandmist võimaldada riigikassa arvel. Lühikeseajaliste laenude andmist põllumajanduses produktiivsete ettevõtete peale, eriti sarnaste ettevõtete peale, kus tagajärjed ennast kiiresti tunda annavad, nagu kunstpõllurammu ostmiseks, jõutoitude muretsemiseks jne. tuleb arendada Eesti panga kaudu.

Asunduspoliitikat tuleb kavakindlalt jätkata asunikude elujärje kindlustamise sihis. Tulevad maksta panna maatarvitamise seadused, rajades neid põhimõttele, et maareform iseennast ära tasuks. Tulevad välja töötada ja maksta panna: maatasu seadus, linnade ja alevite maaga va-

rustamise seadus, metsakaitse ning jahiseadus, erarendimaade korraldus- kui ka üldine maakorraldusseadus. Agronoomilise abi alal tegutsevate organisatsioonide tööd tuleb kokkukõlastada ning seda tööd tarvilikkude krediitidega toetada.

Teede- ja raudteede korraldamise peale tuleb tõsiselt rõhku panna, eriti maanteede parandamise peale.

Hoolekande, töökaitse ja tervishoiu küsimuste lahendamisel tahab vabariigi valitsus sihikindlalt maksma panna korraldusi ja uuendusi, mida nõuavad sotsiaalse õiguse alused, sisemise rahu ja rahva teguvõime tõstmise ning tervendamise põhimõtted, silmas pidades seal juures tsiviliseeritud riikide ja nende rahvusvahelise koonduse poolt tunnustatud ja õigeks peetud soove ja lähtekohti. Tulevad vastu võtta ja välja anda hoolekandeseadus, riigitöölise pensioniseadus ja rahva tervishoiu korraldamise seadus. Maatöölise ja põllupidajate vahekorraldamiseks tulevad maksma panna korraldused, mis pooltele õiglast vahetõrget võimaldavad, kuna praegu maksev tööaja ja palgaolude korraldamise seadus, mis oodatud tagajärge pole annud, sellega oma maksuvuse kaotaks.

Tööpuuduse vastu tuleb energiliselt võidelda, tarbekorraldust riiklikka ning ühiskondlikka rahvamajanduslikult kasulikka töid ja ettevõtteid korraldades ja elustades ja riigikogult selleks vastavaid krediite nõutada.

Washingtoni konventsioon.

29. oktoobrist kuni 29. novembrini 1919. aastal peeti Washingtonis konverentsi, kus harutusel oli kaheksatunnilise tööpäeva küsimus. Võeti vastu osavõtjate riikide esitajate poolt otsused, mis peale konverentsi kõigile riikidele konventsiooni näol kinnitamiseks esitati. Muuseas on ka Eesti valitsusele see konventsiooni eelnõu kinnitamiseks esitatud.

Konventsiooni eelnõu läbivaatamiseks määras valitsus 10. mail 1922. aastal erikomisjoni töö-hoolekande-, välis-, kohtu-, kaubandus-tööstus- ja siseministeeriumi esitajatest. Samal aastal 18. juulil vaatas ka tööstusnõukogu selle konventsiooni eelnõu läbi ja leidis, et konventsioon kitsendab üleliiga ületundide tarvitamise võimalust ja tema maksmapanemine, kui teised

riigid teda mitte ei ratifitseeri, võiks meie oludes meie tööstusele saatuslike hoobi anda.

Washingtoni konventsiooni kinnitamine on sünnitanud raskusi peaaegu kõikides riikides ja mitte just sellepärast, et need riigid kaheksatunnilise tööpäeva vastu oleks, vaid raskused peituvad teistes konventsiooni punktides.

Praegu on meie riigikogu töökaitse komisjonis vastu võetud esitamiseks riigikogule ülnimetatud konventsioon ja sel puhul katsume lühidalt selgusele jõuda missugustes oludes meie juures see konventsioon täitmisele tuleb.

Konventsiooni kinnitamise seaduseelnõu § 2 näeb ette, et tema elluviimine saab edasi lükatud ajani, mil see konventsioon kinnitamist leiab tähtsamate tööstusriikide ja meie naabrite poolt. Niisugune tingimine ei muuda oluliselt asja, sest suured tööstusriigid ja ka meie naabrid ratifitseerivad Washingtoni konventsiooni ikka ainult siis, kui see nende rahvamajandusele vastuvõetav, ilma et nad selle juures kõige vähemalgi küsiks, kas kinnitamine ka meile vastuvõetav on: meile algab tema elluviimine siis päris automaatselt. Sellepärast ei ole mitte mingisugust võimalust mõõda saada vaatlusest kuivõrd vastuvõetav see konventsioon meie rahvamajandusele on.

Konventsiooni esimene § loeb tööstus-ettevõtteks, mis tema normeerimise alla kuulub, igasugust tööstust, mis meie seaduste järele suur-, kesk- ja väiketööstuse mõistesse mahub. Koguni veel laiemad on selle § määrused: tema alla kuuluvad ka niisugused tööd nagu hoonete ehitamine, parandamine ja korrashoidmine, kraavide ja kaevude kaevamine ja korrashoidmine, igasugune vedu raud- ja maanteedel ja tänavatel jne. Nagu näeme, koondatakse konventsioon tööstuse nime alla niisugust tegevust, mis meil maksvate seaduste järele mitte tööstuseks ei loeta ja meil mingisuguse registreerimise alla ei kuulu. Kõigis nimetatud tegevuses ei tohi konventsiooni § 2 järele töö kesta üle 8 tunni päevas ehk 48 tunni nädalas. Juhtumisel, kui kokkuleppe põhjal mingil päeval on tehtud ületunnitööd, peab järgnevatel päevadel vähem kui 8 tundi tehtama, sest et kolme nädala jooksul ei pea töötundide arv mitte üle 144 tunni tõusma, mis ainult võimalik on, kui keskmiselt 8 tundi päeva peale tuleb. Sellest kategoorilisest ületundide keelust tunnistab konventsioon ainult

kahte kõrvalekaldumist: ettevalmistuse ja täiendustööd, mis paratamata väljaspool normaal tööaega peavad tehtud saama ja vaheaegadega tehtavad tööd. Erakorraliselt võib ajutisi kõrvalekaldumisi lubada ainult tööde erakorralisel kokkukuhjamisel (§ 6). Kõik kõrvalekaldumised on ainult lubatud, kui nad ette kindlaks on määratud peale tööandjate ja töövõtjate organisatsioonide arvamise ärakuulamist. Viimane tee on niivõrd raske, et erakorralistel juhtumistel teda tegelikult tarvitada ei saa: on ju ikka erakorralised sündmused niisugused, mida raske on ette näha ja nende kättejõudmisel ei ole tegelikult mingisugust võimalust nii keerulisi teesid kaudu neid valitsuse asutuste kaudu legaliseerida. Tegelikult saab võimata olema erakorraliselt tarvilisi ületundisid teha. Niisugused on üldjoontes Washingtoni konventsiooni määrused, mis meil peavad maksuma hakama.

Vaatame natukene lähemalt missugustesse oludesse sattub selle konventsiooni täitmine Eestis. Eksiarvamiste ärahoidmiseks kordame veel, et jutt ei ole mitte kaheksatunnilise tööpäeva ärakaotamisest, vaid võimalusest teha tarvilisel korral ületundisid, mis, nagu teada, meie oludes erilise tasu alla arvatakse.

Meie tööstus selles mõttes, nagu ta meie seadustes on kindlaks määratud, oli enne 1918. aastat Venemaa rahvamajanduse osa ja sellena on ta tekkinud ja niisuguseks arenenud, missugusena ta meile 1918. aastal päranduseks jäi. Eesti ajal on meil uusi tööstusi, mis püsima suudavad jääda, vähe tekkinud. Sellel ajal arenenud tööstustest võiks ehk esimeses joones nimetada osaliselt tikutööstust, rihmakudumise vabrikuid, naelavabrikuid, põlevkivitööstus jne. Igal juhtumisel ei ole need uued tööstused veel suutnud uut ilmet anda Eesti tööstuslikele arenemisele. On ju igale majanduslike küsimustega tegemist tegevale selge, et nii lühikese ja raske ajaga ka midagi põhjanevat ära teha võimalik ei ole. Meil puudub aga veelgi rohkem kui rahvuslik tööstus: meil puudub ka tööstuspoliitika. Suurel arvul meie valitsustest on puudunud kaubandus-tööstusminister ja see osa meie rahvamajanduse juhtimisest on sagedasti olnud teiste ministrite „kõrvaltööks“. Võib olla ei ole sellest meie ministriumite lühikest iga arvesse võttes mitte palju kahju, sest meie ametkondade juhtivad jõud on suuremat püsivust üles näidanud kui ministrid ja võiks arvata, et siin juba rohkem on

selgunud, mis meie tööstuslikes arenemises käite tahame saada ja kuhu poole meie peame tüürima. Missuguse segadusega mõistetes tegemist on, sellest mõni väikene näitus.

On selge, et tööstuslike arenemise peale saab riik väga otsustavalt mõjuda tolli ja krediidi poliitikaga. Meie kapitaalivaesuse juures on tööstus nende mõjundite vastu iseäranis tundelik. Meile paistab iseäranis imelik olevat metallitööstuse saaduste tollipoliitika. Tollitariifi § 167 p. 1 a ja b järele on toll tööstuslike masinate pealt 65 kuni 287 marka puudast, kuna nende masinate hinnad kõiguvad 2.000.— kuni 12.000 margani puudast. Selle juures on vähemate ja kergemate masinate puudahinnad kõrgemad ja suurte ja raskete masinate puudahinnad madalamad. Sellega tõuseb toll suurte ja raskete masinate pealt kuni 14⁰/₀-ni nende hinnast, kuna ta vähemate eest langeb kuni 0,5⁰/₀-ni. On ju teada, et suuri ja raskeid masinaid tarvitab ainult suurtööstus, kuna kergemad ja vähemad masinad tarvitust leiavad väga mitmesugustel tegevusaladel ja ka põllutöoga seotud tööstuses. Sellega oleks loomulik eeldada, et meie masinaehituse alal peaksime edendama väikemasinaehitust, kuna suurmasinaehitus meid külmaks võiks jätta tarvituse puudumise tõttu. Ei ole ju meil mingisuguseid eeldusi asutada suurmasinaehitust ja sellega ilmaturule võistleva minna, vaid loomulik oleks masinaid esimeses joones ikka oma jaoks valmistada, seda enam, et meil niisugused tehased juba olemas on. Meie tööstuspoliitika juhid on aga vastupidises arvamises ja määravad tollipoliitikaga masinaehituse tööstusele teistsuguse sihi, soodustades suurmasinaehitust ja jättes meie turul kergemasinaehituse alal oma tööstuse tegelikult kaitseta: ei või ju pooleprotsendilise tolli juures tõsiselt tollikaitsest rääkida.

Samasugune pilt paistab meile ka põllutööstuslike valmistuse alal silma selle vahuga, et siin tolli kõikumised on 0,6 kuni 0,3⁰/₀ hinnast. Arusaadav on, et niisugune tollimäär ei ole küllaldaseks vastukaaluks igasugustele maksudele, nii riiklistele, kui kogukondlistele, mis meie oma tööstus kandma peab. Pealegi on tooresaine pealt, mis põllutööstuslike valmistamiseks sisse peab toodama (raud, malm), toll 3–6⁰/₀ tema hinnast. Sellest võib ainult järeldada, et meie ei pea tähtsaks seda tööstusala oma juures edendada, vaid näeme parema

meelega, et neid saadusi sisse tuuakse väljast.

Niipalju kui ajakirjanduses meie krediitpoliitikat tööstuse alal teateid on olnud, ei ole selles mingisugust selget joont näha. Ei ole arvata, et meie tööstuslike krediitpoliitikat aetakse mõõdamines tööstuspoliitikat juhtivatest asutustest ehk, vähemalt, nende asutuste soovitudest. Ei ole ka meie tööstuspoliitika juhid tarviliseks arvanud avalikusele teatada kuhu poole nad tüürivad. Samasugune juhuslikkus paisab meile silma, kui me kaubalepingute sõlmimist tähele paneme: tähtsad meie tööstusele lepingud Leedu-, Poola- ja Venemaaga puuduvad meil, kuna Ungari kaubaleping sõlmitud on.

Kokkuvõttes peab tunnistama – meil ei ole välja kujunenud veel Eestile loomulik tööstus, meie tööstuspoliitika juhtidel ei ole ülevaadet, missugune tööstuse arenmise siht peab olema. Niisugustel selgimata oludel on riigikogu töökaitse komisjon otsustanud kinnitamiseks riigikogule ette panna rahvusvahelist konventsiooni, mis meil igasuguse võimaluse võtab isesisvalt otsustada, millal meie oludes võimalus saab olema kategooriliselt keelata igasugust tööd (peale otsekoheste põlluharimise ja kaubanduse) teha üle 8 tunni, olgugi et need tunnid ületundideks saaks loetud. Iseäranis saatustlikuks võib see konventsioon meie väike- ja kesktööstusele saada tema arenemise ajajärgus, kus temal loomulikult juba suurte raskustega võidelda on.

Jääb arusaamatuks, miks meil just praegu tarvis on seda seadust vastu võtta ja meie kujuneva tööstuse saatust siduda vanade ja väljakujunenud tööstustega suurtes tööstusriikides. Peaks ikka juba aeg tulnud olema, kus meie arusaamisele jõuame, et meil üle jõu käib sotsiaalpoliitikas terve kultuurilma eesrinnas sammuda. Niisugused mõtlemata tehtud vead rahvamajanduse alal maksavad ennast väga kurjalt kätte ja ei ole juhtumisi ajaloos, kus karistus tulemata oleks jäänud. A.

Pööre suhkruturul.

A. G.

Produktsoon kasvab kiiremini kui tarvitamine. Hinnad langevad.

Kuigi esimese järgu toiduainete hinnad viimasel ajal tõusu tendentsi on näidanud,

on suhkru hinnad kavakindlalt langenud ja võib kindlasti oletada, et järgmise aasta suhkru hinnad käesoleva aasta omadest veel madalamad saavad olema.

Viimaste Ameerika andmete järele saab 1924.–25. aasta maailma suhkru produktsoon ligi 2.300.000 tonni 1923.–24. aasta produktsoonist suurem olema. Tähtis on selle juures ära märkida fakti, et viimaste aastate suhkru produktiooni suurenemine on sündinud peaaesjalikult Euroopa arvel, kus suhkrupeedi külvipind on tuntavalt laienenud. Näiteks, kavatseb Tšecho-Slovakia 1924.–25. a. suhkru produktiooni tõsta kahekordseks, võrreldes 1922.–23. aastaga, kuna Prantsusmaa oma suhkru produktiooni 60% võrra tõsta loodab. Venemaa, Ukraina ja Poola produktioon saab arvatavasti ulatama 910.000 tonnini, kuna 1922.–23. a. suhkru saak nendes maades kokku ainult 495.000 tonni oli. Suhkrupeedi kasvatamise suurenemist ei ole märgata ainult neis maades, kus ilma sõja tagajärjed produktiooni peale halvavalt olid mõjunud, vaid ka seal (Hispaania, Itaalia, Daani, Rootsi) kus suuremal määral suhkrupeedi kasvatamine ka enne sõda viisiks ei olnud. Kui võrrelda käesoleva aasta (1923–24) Ameerika ja Euroopa peedisuhkru saaki (5.867.000 tonni) loodetava tulevase aasta peedisuhkru saagiga (7.856.000 tonni), siis näeme, et 1924–25. saak 34% võrra käesoleva aasta omast suurem saab olema. Kui peedisuhkrule juure arvata ka pilliroosuhkur, siis saab järgneva aasta suhkruproduktsoon 22.000.000 tonni suur olema, mis viimase kolme eelsõjaaasta maailma suhkru saagist kõrgem.

See nähtus on tingitud peaaesjalikult pilliroosuhkru toodangu suurenemisest. Selle peale vaatamata, et suhkrupeedi kasvatus Euroopas viimastel aastatel tublisti hoogu on võtnud, ei ole ta veel seal ennesõjaaegsele astmele suutnud tõusta, nähtus, mis peaaesjalikult suhkru produktiooni langemisest Saksamaal tingitud on.

Ühe Inglise eksperdi arvamise järele oleks praegune maailma suhkru tarvitamine, kui seda normaalsele-ennesõjaaegsele tasapinnale viia 26–27 milj. tonni aastas.

Alates 1850. a. kuni 1914. aastani suurenes iga aasta maailma suhkru tarvitamine 3½%. Sõja tagajärjel tekkinud ostujõu vähenemisel langes tarvitamine, kuid veel enam kahanes produktioon; hinnad tõusid. Nüüd on aga suhkruturul tegutsevate faktorite vahekorrad muutunud ja asjasse

täielise pöörde toonud. Suhkru produkt-sioon on viimasel ajal õige järsku kasva-nud, kuna tarvitajate ostujõud sellele aeg-lasemal tempol järgneb. Niisuguses olu-korras on suhkru hinnad järjest langenud ja häkkavad suhkrupeedi kasvatajatele põllumeestele peavalu tegema. Kui tarvita-jate ostujõu kasvamine produktsiooni tõu-suga sammu ei suuda pidada, siis võib arvata, et suhkru hinnad langevad niisugu-sele astmele, mille juures peedikasvatus praeguste kõrgete palkade juures põllu-mehele kahjulikuks muutub. Pääseteed ja kaitset peedikasvatajatele põllumeestele kui ka kodumaa suhkrutöösturitele nähakse kaifsetollides ja ennesõjaaegsetes riikide vahelistes suhkru müügi ja produktsiooni kokkulepetes.

Suhkru tollide küsimus seisab juba pikemat aega Am. Ühisriikides päevakorral.

Ühelt poolt nõutakse suhkrutollide alandamist, kuna farmerid ägedalt selle vastu seisavad ja niisugust sammu kodu-maa suhkrupeedi kasvatajatele surmavaks peavad. President Coolidge ei ole suutnud veel küsimust otsustada. Meie, kui ainult suhkru tarvitajate aga mitte produtseerijate, seisukohast on muidugi igasugused tollikõr-gendused ja suhkrutööstuse loomulikkude arenemist takistavate abinõude tarvitusele võtmine, mis harilikult hindade tõusuga seotud, — kõige vähem soovitatavad.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Bulletin of the Bank of Estonia“.

Läinud aasta lõpul avaldas Eesti pank oma esimese majandusliku bulletäni inglise keeles, mis sisaldab kaks väikest artiklit Eesti rahanduse seisukorra kohta ja seletusi valoriseerimise ja kuldkrooni seadustest.

Peale selle annab ta rea ülevaatlikka statistilisi tabelid Eesti panga arvete seisul, rahakurside, emisjoni, erapankade, riigitu-lude, väliskaubanduse, riigi raudteede, hin-dade liikumise ja tööpuuduse kohta. Bul-letäni kokkuseade vastab üleüldistes joon-tes samasugusele Soome panga bulletäänile ja teda võib kõigiti kordalainuks lugeda. Muidugi tuleb loota, et järgnevad bulletäänid täielisemat ja laialisemat materjali sisaldavad, aga ka oma praegusel kujul annab bulletään väljamaalastele teatud üle-

vaate meie majanduslisest seisukorrast, mida muidugi raske üksikutest statistika kuukirja numbritest kokku otsida, seda enam, et vii-mased väljamaal kättesaamatud on. N. K.

Asumaa majapidamised Eestis. 1919—1923, Tallinnas 1924. 46+59 lk. Riigi statistika keskbüroo väljaanne.

Raamat sisaldab terve hulga huvitavaid materjaale asumaa majapidamiste kohta, peamiselt 1922. a. üleskirjutuse andmete põhjal, kusjuures need andmed võrdlemisi täielikult ja ülevaatlilikult sissejuhatuses valgustust on leidnud. Raamatus esitatud materjali põhjal selgub ka üldistes joontes, et põllupidamine praegu asumaadel peaaegu igas punktis niihästi süsteemi kui ka töö-jõu, loomade jne. varustuse poolest üleüldiselt naabruses olevate talumajapida-miste sarnane on. Selle järele võib otsus-tada, et agraarreformi tagajärjel üldiselt põllumajandusline produktsioon endistel mõisaväljadel küll tagurpidi on läinud, kuid et see tagurpidimine igatahes mitte kuigi suure ulatusega ei ole. Kuna nüüd kogu maal enamvähem ühtlane põllumajandus-line kultuur aset on leidnud, siis on selle kultuuri tõstmise ühtlasi ka teatud mõttes kergem, sest et tegemist on enamvähem ühetüübiliste ettevõtetega, olgu endistes talu-des ehk uutel asukohtadel. Huvitav on ka võrdlemisi lühikene kokkuvõte maareformi teostamisest Eestis 1919—1924. a.

Hoopis väärtanuks aga tuleb pidada umbes leheküljelist sissejuhatust agraarolu-dest Eestis enne maareformi raamatu esi-mesel leheküljel. See sissejuhatust on liig lühikene selleks, et ta mingisugust pilti annaks meie endise aja agraaroludest, teeb aga sealjuures võrdlemisi jämeda vea oma seletustega kvote ja kuuendiku maast, mis hoopis vale ettekujutuse annab kogu n. n. „talurahva vabastamisest“ 1816—1819. Autor kujutab enesele näituseks ette, et „Liivimaa talupoegadele jäi peale vabastamise akti kinnitamist 26. märtsil 1819. a. igivanasti nende kasutada olnud maa“. Edasi räägib autor, et „Lääne-Euroopas peale revolutsiooni ärganud reaktsiooni mõjul alati varsti osa maade tagasivõtmist. Liivimaal sündis see tagasivõtmine 1849. a. ja Eestimaal 1859. a. (1856. a.? N. K.). Tagasi võeti Eestimaal $\frac{1}{6}$ talupoegadele eraldatud maast, mis kuuendiku maaks nimetati ja Liivimaal võeti tagasi iga adramaa kohta 36 vaka-maad põllumaad“. Tegelikult oli teatavasti lugu nii, et nii Liivi kui Eestimaal talupo-

gadelt kõik maa ära võeti 1817 ja 1819. a. vabastamise seaduste kaudu ja et selle tagajärjel tekkinud majandusliste raskuste sunnil hiljem osa sellest maast talukohtadena kasutamiseks määrati 1849–1856.

a. vastavate talurahva seadustega, – nimelt see osa, mis järele jäi, kui kvoote ja kuundeniku maa – oli eraldatud. Raamatus toodud seletus pöörab aga kogu küsimuse otse pea peale. N. K.

Kroonika.

Eesti.

Balti puuvilla vabriku olukord paraneb. Nagu teada, oli Balti puuvilla vabriku juhatusel kavatsus juhtumisel, kui talle krediti asjus vastu tulakse, töölise arvu suurendada 600 inimese võrra.

Kuuldavasti olla temale Eesti panga poolt vastav krediid lubatud, mille järele oodata võib, et vabriku juhatus töölise arvu suurendamisele asub.

„Kaja“ 21. det. 1924.

Eesti panga krediidid vabrikutele. Kuna mitmedki vabrikud enne pühi rahaliselt raskesse seisukorda sattusid ja krediti-saamise palvega Eesti pangas esinesid, on seal rea palvetele vastu tulnud ja krediidid määratud. Nii on Vene-Balti tehasele määratud 7.000.000 mk., Ulila elektrijaamale 1.500.000 mrk., ja Maieri vabrikule nii palju et kavatsesid seismajäämine ära jääks. „V. Maa“ 21. det. 1924.

Uppunud laevad kerkivad. Uppunud laevade tõstmisega on juba Hüppler ja Ko. poolt, kellega teedeministeerium valitsuse nime vastava lepingu tegi, algust tehtud. Esimesena tõsteti Tallinna miinisadamas olev 300 tonniline Vene veecalune paat „Krokodil“. Vanarauana hinnatakse tema väärtust 500.000 m. peale. Ülestõstmist korraldasid sadamatehased, kes tasuks peale tegeliste kulude veel puhtakasu 100/0 saavad. „V. Maa“ 28. det. 1924.

Tartu linn ei soovi Ulila elektrijaama omandada. Kuna Tartu linna oma elektrijaam kõiki nõudeid rahuldada ei suuda, on linnavalitsuses mitmed kavand elektrit muretsmise alal üles kerkinud. Viimane kavatsus oli Ulila elektrijaama omandamine linnale ostu teel. Et ostmise kohta lõpulkule seiskohale asuda, kuisuti linnavalitsuse poolt suurem asjatundjate nõupidamine kokku, kus aga pikema järelekaalumise järele leiti, et Ulila elektrijaama omandamine linnale küllalt kasulik ei ole. Linna valgustamiseks võiks Ulilast esialgu voolu osta ja kohapeal tumber muuta. „Kaja“ 29. det. 1924.

Narva linn nõuab sadama ehitamiseks 40 milj. marka. Narva linnavalitsus pööras hiljuti teedeministeeriumi poole palvega, Narva-Jõesuu kordaseadmiseks lubada 40 miljoni marka abiraha. Selle summa abil kavatsetakse N. Jõesuu sadamat süvendada, jõekallast kindlustada ja uus sadamasilid ehitada. Põhimõtteliku peetakse Narva-Jõesuu kordaseadmist tarvilikuks, kuna selle sadama kaudu suurem puumaterjaali väljavedu teistesse riikidesse sünnib. Teedeministeeriumi ringkondades ollakse arvamusel, et kui N.-Jõesuu sadamat nii suurte kuludega korda seada, siis nendest kuludest Narva linn ja Viru maakond tuntava osa oma kanda peaksid võtma, sest Narva linnale on N. Jõesuu sadam otsekoheseks tuluaallikaks. „Kaja“ 30. det. 1924.

Ametlikud teated kaubandustööstusministeeriumilt.

Soome.

Soome riigi alkohoolitööstus. Soomel on riigi piirituse-, pärimi- ja lõhnaõlide vabrik Rajamäe jaama juures. Vabriku saaduste müük on tänava aastal 70 milj. Smk. Vabrikusse on saadetud ka see piiritus (a 1923 600.000 liitrit ja tänava aastal 500.000 liitrit), mis salakauplejatelt konfiskeeritud. Riigi alkohoolitööstuse puhaskasu oli viimasel aastal 16 milj. Smk.

Keeluseadus Soomes. Läänud novembrikuus on Helsingis viina tarvitamise pärast kohtu käite antud 1471 inimest (okt. 1593) ja keeluseaduse rikkumise pärast 293 isikut (okt. 337). Konfiskeeritud 15400 liitrit alkohooljooke (okt. 12.500).

Puuturust kirjutab viimane „Svensk Trävarufiding“, et Euroopa mannermaal saab puukauba nõudmine tuleval aastal suurem olema kui käesoleval. Juba nüüd on tunda, et ostjaid rohkesti on. Hindade suhtes on aga vaevalt paranemist oodata, sest metsamaterjaali pakkujaid on palju.

Eeteri (liikva) vabriku ehitamine püssirohuvabriku ühendusse on praegu Soome Eduskunnas harutusel. Vabrik läheks maksma Smk. 2300000: – Käesoleva aasta lisa-eelarvesse on ette pandud 1,1 milj. Smk. nimetatud eetrivabriku ehitamiseks.

Rootsi.

Rootsi põllumajandustooded ja rajariigid. Rootsi põllumajanduse valitsus (Landbruksstyrelsen) on valitsusele ettepaneku esitanud 1925/1926 aasta eelarvesse Rkr. 65.000 Rootsi põllumajandussaaduste, nagu seemnevilja ja tõukarja propageerimiseks rajariikides ja Poolas määrata. Vaatamata selle peale, et Rootsil Riias põllumajandusline konsulent olemas, ei saa viimane omelt mitte tarvilisel määral Rootsi põllumajandusliisi saaduseid täh. maades tutvustada, mida peaaegu kogu põllumajandusliisi näitustel, ülemaalistel kui ka kohalistel, teha võimalik on. Sellepärast palub Landbruksstyrelsen 65.000 krooni just abirahaks, mis võimaldaks Rootsi põllutööstuste representatiivset esitamist põllumajandusliisil näitustel. Tuleviku kavatsuseks jääks sealjuures mõte alalist näitust eeskujulisena põllupidamisena, peetud Rootsi tõuloomadega ning siseseadega, ellu kutsuda, missugune kõige uskupanevamalt ning reaalsemalt näidata suudab Rootsi paljude aastate töövõlla tõuloomade ning sordiparandamise aladel. Arvatavasti pooldab Rootsi valitsus L. arvamist ning võtab Rkr. 65.000 1925/1926 aasta eelarvesse üles.

Konflikt Rootsi tekstiilitööstuses, millest varemalt teatasime ning mis üle riigi 8 skp. töö seismajätmisega töödandjate poolt jõesse astuma pidi, on 3 skp. kokkuleppe teel lahendatud, mille tõttu töökõikides vabrikutes ilma vahet pidamaia edasi kestab.

Norra-Austria kaubaleping on 3. detsembril Kristianias alla kirjutatud. Kaubaleping annab lepinguosalistele enamsoodustuse õigused.

Rootsi kullakassa väheneb, 22. novembril s. a. oli Rootsi metallkassa Rkr 239 134 000 suur, kuu enne seda 242.590 000 ning 1. aprillil s. a. kui Rootsi kulla alusele üle läks, oli metallkassa Rkr. 271.234.000 suur. Sellest on näha, kui tuntuvalt metallkassa selle lühikese aja jooksul vähenenud on. Vähenemist seletatakse India suurte kullandumistega, mis kulla hinna Euroopa turul 8 pence üle dollari pariteedi kõllimaks ajanud on. Euroopa kullaostjad ei taha – nagu Times küsimust käsitab – kulla eest nii kõrget hinda maksta, vaid ostavad selle asemel Rootsi valuutat, ning suurenevad endile sel kombel kulda. Times lisab juure, et olukord Rootsil väga raskeks muutuda võib, kui kulla väljavedu Euroopast edasi kestab, nii et Rootsi erakorralisi abinõusid tarvitusele peab võtma. Ühtlasi on Rootsi ka illustraisiooniks, missuguste raskustega väikestel maa-del võidelda tuleb, kui nad erakorralistel oludel ük-sinda kulla alusele tagasi lähevad.

Rootsi riigipanga juhatus oli käesoleva aasta algul, kui kulla alusele üleminemise küsimust sõe-luti, selle vastu, leides, et Rootsi majanduslitselt ük-sinda mitte nii kindel ei ole, et ta niisugust sammu ette võtta võib, kuigi ka riigikassa arvas, et võõras kuld maa niisugusel juhtumisel üle ujutada võiks. Näüd on aga vastupidine olukord ilmsile tulnud. Räägitakse diskonto kõrgendamisest, vaatamata selle peale, et diskonto Rootsis juba kõrgem on, kui te-maga majanduslitselt ühesugustel alustel seisvates maades ning et diskonto alandamine soovitav oleks. Kuid, kui ka kulla peale üleminek vahest vähe kallilt ostetud on, siiski oleks rahvusline bla-mage – Rootsi ajakirjanduse järele – 1. aprillil jõesse astunud määrust kohe ära muutma hakata.

Suu- ja sõratõbi on Rootsis kiirelt laiali lagu-nenud, nii et valitsus erakorralisi abinõusid tarvi-tusele on pidanud võtma. 3. skp. andis valitsus nimelt määruse välja, et terves Lõuna-Rootsis vöö-rastele loomalautele ning loomatoidu hoiukohta-dele lähenemine keelatud on. Majapidamised, kus haiguse juhtumisi on konstateeritud, on sõjaväe pos-tide läbi läbikäimisest eraldatud ning loomad viibi-mata maha tapetud. Senini on üle 2000 looma juba ära tapetud, sest suu- ja sõratõve juhtumisi on 68 majapidamises juba ette tulnud. 30 loomaarsti on Lõuna-Rootsis tööl, et tõve laialilagunemisele piire panna, kusjuures kiirete ühenduste pidamiseks isegi aeroplaane tarvitatakse. Haiguse suhtes kahituse all olevate majapidamiste juure on hoiatused välja löödud, missugustest üleastumisi raskelt karistatakse. 5. skp. alates on keelatud loomatoitu tarvitatud koitides maadest, kus täh. taudi juhtumisi on olnud, sisse vedada. Isegi Kopenhageni tapamajas on suu- ja sõratõve juhtumine ette tulnud, mille tõttu seal kõik loomad viibimata maha tapeti. 3. skp. esitas Daani põllutöömminister riigipäevale seaduseelnõu, mille järele iga isik, kes ilmsile tulnud suu- ja sõra-tõve juhtumist varjab, vastutusele võetakse ning trahvi Dkr. 200 kuni 10.000 kandma peab. Ka ei saa esitatud seaduse järele varjaja kahjutasu maha-tapetud loomade eest.

Rootsi-Poola kaubaleping on 2. detsembril Varsavits alla kirjutatud. Oleme juba varemalt tea-tanud, et Rootsi äriilm viimasel ajal Poola oma eri-lise fähelpanu alla on võtnud. Selleks on nuidugi Rootsi-Poola kaubalepingu sõlmimine, mille puhul Rootsi ärimedhed omad soovid ja lootused Poola suhtes esile tõid, põhjustanud. Seda tõendab ka 2. skp. ärapeetud Stockholmi kaupmeeste klubi det-sembrikuu koosolek, kus Rootsi eksporditselli (Sveriges Allmänna Exportförening) direktor G. Bolinder kõnega Rootsi kaubanduslitsite vahekordate arene-misest Poolaga esines. Kõneleja peatas Poola loodus-rikkuste juures ning avaldas kindlat lootust, et Rootsi-Poola vaheline kaubandus kiirelt edeneb, iseäranis kaubalepingu tõttu, mis varsti jõesse astuda tohiks. Kaubanduslitsi läbikäimist Rootsi ja Poola vahel eden-dab ka „Sveabolaget“i poolt ülalpeetud Danzigi-Stock-holmi laevalliin.

Ei ole huvituseita siinkohal ära märkida, et käes-oleva aasta Nobeli ilukirjandusline auhind Poola kirjanikule Reymand'ile määrati.

Stockholmi-Turu (Abo) vahelisel laevalliinil peetakse, alates 1. detsembrist, ühendust 5 korda nädalas: igal teisipäeval, kolmapäeval, neljapäeval, lau-päeval ja pühapäeval. Soome raudteevalitsus on teatanud, et kui laev Stockholmist peale korraliku Turu-Helsingi rongi äraminekut kohale jõuab, siis seatakse reisijate jaoks erarong kokku, mis õõsel kl. 2:45 Helsingi läheb, kuid rongi magamisplatsid antakse reisijatele nende kohalejõudmisel kohe tarvitada.

Rootsi ja Vene vedurid. Rul'i järele saab N. Vene Rootsil detsembris s. a. viimased 17 vedu-rit, millega Vene vedurite parandamine Rootsis lõpe-tatud on. Täh. ajaleht põhjendab seda sellega, et Rootsi poolt N. Vene ettepanekule 3 vana veduri vastu tühte uut anda vastu ei tulnud. Leningradis olla veel 400 vana vedurit, missugustest venelased uute vastu ümbervahetamiseks lahti tahta saada.

Rootsi äri Nydquist & Holm, kelle käes Vene vedurid parandada olid, kinnitab, et kokkukõlas le-pinguga, tõesti Vene vedurite remonti lõpetatud on. Kuulujutu ettepanekust, 3 vana veduri vastu 1 uus and, lükkab äri direktor Lindhagen ümber ning kinnitab, et seesugust ettepanekut Vene poolt äri-le kunagi tehtud pole.

Daani.

Nõukogude Vene võieksport daanlaste käes. Daani lehed tõid täna teate, et tuntud Daani firma Det Sibirske Kompagni, kes enne ilmasõda suurel määral Vene võid väljamaale ekspordeeris, neil päi-vil Nõukogude valitsusega lepingu teinud, mille järele nimef. firma Vene võitoodangut väljamaale ekspor-teerima hakkab. Lepingu järele on Vene kohustatud firmale hankima esimesel aastal 200000 puuda ja järgmistel aastatel 4 300000 puuda võid. Firma saab omale poole puhtasikasust, mis nimef. võiekspordist saadakse. Ka annab käesolev leping Det Sibirske Kompagni'le õiguse Daanist meeterimeasinaid ja muid mereasjandusele tarvilikke artikleid Venemaale eks-porteerida. Lepingu kestvus on 5 aastat. – Daani lehtede arvamise järele on lepingul Daani kauban-duse kohta õige suur tähtsus.

Daani karjasaaduste väljavedu Inglismaale. Daani põllumajandusnõukogu teadete järele on Daani s. a. 10 esimese kuu jooksul Inglismaale ekspordeerit-

nud 1½ miljoni cwt. võid (1,6 milj. cwt. vastu 1923. a. 10 esim. kuu jooksul), 612 miljoni muna (684 milj. vastu 1923. a. 10 esim. kuu jooksul) ja 3,3 miljoni cwt. baconi (2,9 milj. cwt. vastu 1923. a. 10 esim. kuu jooksul). Nagu nendest arvudest näha, on või ja munade väljavedu Daanist Inglismaale tänavu vähem kui 1923. a., kuna baconi väljavedu selle vastu suurem on. Et või väljavedu Inglismaale käesoleval aastal vähem on, kui eelmisel, tuleb m. s. sellest, et Saksamaa tänavu õige palju Daani võid ostab.

Daani väliskaubandusbilans oli, nagu ajalehed täna teatavad, ka s. a. oktoobris aktiivne. Oktoobris importeeris Daani — samuti nagu septembriski — 200 miljoni kr. eest ja eksporteeris samal ajal 204 miljoni kr. Eksporteeritud kaupade hulgas oli 186 miljoni kr. eest Daani oma ja 18 miljoni kr. eest väljamaa saadusi. Seega näitab oktoobrikuu kaubandusbilans jälle väljaveo ülekaalu 4 miljoni kr. suuruses. S. a. algusest peale kuni oktoobri lõpuni on Daani ülepea importeerinud 1927 milj. kr. eest ja eksporteerinud 1776 milj. kr. eest, nii et sisseveo ülekaal selle aja jooksul 151 milj. kr. välja teeb.

Daani valuutakriisi lahendamise ja seisukord Daani rahaturul. Mõeldunud nädalal esitas Daani peaminister Stauning folketingile (riigipäeva alamkojale) valuutakriisi lahendamise plaani. Selle töötas valitsus välja nende põhijoonte järele, mis hiljuti valuutanõukogu poolt üles seati, ja millistest majandusl. teadetest 13. skp. lähemalt kirjutasime. Et aga tol korral veel kõikide plaani üksikasjade kohta kindlaid teateid polnud, tuleme siin selle küsimuse juure tagasi. Sellel kujul, nagu ta valitsuse poolt riigipäevale esitati, on plaan järgmine.

1. Valitsus vabastab Nationalbank'i kuni 31. detsembri 1926 kohustusest oma paberraha kulla vastu ümber vahetada.

2. Valuutakurside parajal kõrgusel hoidmiseks tarviliku valuutareservi muremiseks teeb Nationalbank riigi abiga väljamaal 40 miljoni dollari suuruse valuutalaenu, mille eest riik garanteerib.

3. Nationalbank on kohustatud krooni kursi — niipalju ja niikaua kui mainitud valuutalaen lubab — sarnasel kõrgusel pidama, et dollari müügikurs Kopenhaageni börsel kõrgem ei oleks kui Dkr. 5,74 (kuni 1. juul. 1925), Dkr. 5,65 (1. juul. 1925 — 1. jaan. 1926), Dkr. 5,57 (1. jaan. 1926 — 1. juul. 1926), Dkr. 5,49 (1. juul. 1926 — 1. jaan. 1927).

4. Asutatakse eriline rahandusnõukogu, milles 20 liiget. Esimees valitakse kaubandus-tööstusministri poolt, kuna muud liikmed järgmistele, nende poolt esitatud asutuste poolt valitakse: riigipäev (4 esitajat — igast poliit. erakonnast 1), kaubandus-tööstusministerium (2 esitajat), rahaministerium (2 esit.), põllumajandusnõukogu (1 esit.), popsnikkude ühisuste liit (1), kaupmeeste üldesitus (1), tööstusnõukogu (1), laevaomanikkude üldesitus (1), kooperatiivühisuste liit (1), töölise ametühisuste liit (2), Nationalbank (2), erapangad (1). Nõukogu annab kaubandus- ja tööstusministrile teateid ja seletusi majandusliste olude üle, jälgib olude arenemist valuutaturul ning seega ühenduses olevatel kaubandus- ja tööstusaladel, m. s. tarbeainete hindade liikumist siseturul, ja teeb, kui paras silmapilk käes, kaubandus-tööstusministrile ettepanekuid abinõude kohta, milliste tarvitusele võtmine krooni kursi kindlustada ehk parandada võiks. Iga-suguseid kirjalikke ja suusõnalisi teateid, mida nõukogu oma tegevuse huvides vajab, võib ta nõuda nii ametiasutustelt kui eraisikutelt, ning neid, kes kuidagi

teadete andmise kohustuse vastu eksivad, trahvitakse rahatrahviga 500–50.000 kr. suuruses ehk vangistus-
tusega.

5) Riik maksab Nationalbank'ile tagasi 40 miljoni kr., mis ta pangalt Landmandsbank'i preferentsaktia-
teks laenanud.

6. Et riigile selle summa tagasimaksmiseks raha muretseda, pannakse kõigile kodanikkudele ühekordne otsekohene maks peale. Seda maksu maksetakse nii tulu kui varanduse pealt. Tulu pealt on maksta üks veerand (isikutel) ja kaks viitendikku (seltsidel) käesoleva rahandusaasta tulumaksu summast, varanduse pealt aga pool käesoleva rahandusaasta varandusmaksu summast. Nii maksab isik, kelle aastane tulu 2000 kr., riigile 6½ kr. „valuutamaksu“, kuna 100.000 kr. suuruse aastatulu pealt 3200 kr. maksetakse. Kogu „valuutamaks“ toob riigile 44 miljoni kr. sisse.

Kõnes olev seaduseelnõu valuutakriisi lahendamise kohta hakkab 1. jaan. 1925. maksma, ja ta maksvus-
aeg on 2 aastat.

Folketingis arvestati valuutaplaani mitmelt poolt õige teravalt. Ta vastu olid konservatiivsed ja venstre-
erakond ning teataval määral ka radikaalid. Ainult sotsialistide poolt sai talle absoluutne heakskiitmine osaks. Leitit, et asjaolu, et Nationalbank ennast ainult niipalju ja niikaua krooni kursi kindlaksmääratud kõrgusel hoidma kohustab, kui kavatses valuutalaen lubab, teha kogu plaani edu küsitavaks ja ei pakkuda mingisugust tagatist, et plaan samuti ei äparda nagu egaliseerimisfondi asutamine 1923. a. Peale selle olid konservatiivsed ja venstre rahandusnõukogu asutamise ja uue maksu pealepanemise vastu. Nõukogu saada, arvasid nad, liig suure mõju kaubanduse ja tööstuse arenemise peale ja võida sellel alal taktistavalt mõjuda, ning otsekohesed maksud olla Daanis juba nii kui nii liig kõrged. Ajalehed arvestasid valuutaplaani samal viisil, nagu poliitil. erakonnad, milliste häälekandjateks nad on. Ta 1. lugemine lõppes, peale 3-päevaseid vaielusi, seega, et ta läbivaatamiseks ja tarvilikkude muutuste tegemiseks vastavasse komisjoni saadeft, kus ta praegu on. On arvata, et plaani sellel kujul, millisel ta valitsuse poolt esitati, riigipäeval vastu ei võeta.

Kroon on viimase 2 nädala jooksul õige vähe kõiku-
nud. 18. nov. oli dollar Dkr. 5,71 ja 24. nov. Dkr. 5,70½, kuna sterling samadel päevadel Dkr. 26,28 ja Dkr. 26,30 oli. 29. nov., oli dollar Dkr. 5,72 ja sterling Dkr. 26,38.

Erapankade kogubilans tõusis s. a. oktoobri jook-
sul 31 miljoni kr. võrra (3708 milj. kr. pealt 3739 milj. kr. peale). Pankades olevad summad vähenesid oktoobri jooksul 41 miljoni kr. võrra (2489 milj. kr. pealt 2448 milj. kr. peale), kuna aga väljalaenu 22 miljoni kr. võrra suurenesid (2499 milj. kr. pealt 2521 milj. kr. peale), kusjuures erapangad Nationalbank'ilt suuremaid laenusid said. Ajaleht „Politiken“ ütleb, pankade bilans oktoobris ei näidata sugugi inflatsiooni vähenemist, vaid ta suurenenemist ja pealegi suuremal määral kui ühelgi eelmisel kuul.

Daani liikuva paberraha hulk vähenes aja jooksul 15–22. nov. 453,3 milj. kr. pealt 436,7 milj. kr. peale, millest 22. nov. 53,2% kullaga kaetud oli.

Viimane novembrikuu ettevõtetud välisvaluuta tagavarade lugemine, näitas, et 31. okt. 1924. a. kogu Daanis 468,7 miljoni Dkr. eest välisvaluutat oli. 30. sept. 1924. a. aga oli valuutatagavarade väärtus 473 milj. Dkr. Seega vähenesid valuutatagavarad oktoobri jooksul 4,3 milj. Dkr. võrra.

Kariloomade suu- ja sõratõbi Daanis. See tõbi teeb Daani põllumajandusele praegu palju peavalu. Ta on üle kogu maa laiali lagunenud, ja arvatakse, et ta veelgi kulmineerinud pole. Nädala

jooksul 9.–15. nov. jäid kogu maal 253 looma haigeks, 16.–22. nov. aga 436. Hiljuti oli põllutöömisteeriumis koosolek, millest osa võtsid mitmesuguste põllumajandusorganisatsioonide esitajad, ja millal erutati taadi vastu võitlemise küsimust. Tehti otsuseks välja töötada ja maksma panna vastavat seaduseelnõu. Võimud on tõbe vastu võitlemise otsustel õige käredad abinõud tarvitusele võtnud. Nii on maal mitmesuguste maakondade ja valdade vaheline läbikäimine ära keelatud, samuti igasugused koosolekud, pidud j. n. e. Seega tahetakse haigusid eedasikandmist takistada.

Schveits on nii elavate kui tapetud loomade sisseveo Daanis ära keelanud. Et see maa senini Daanist kuni 800⁰⁰⁰ elusat sarvlooma nõdalas ostis, tähendab see keeld Daani põllumajandusele tuntuvat kahju. Viimaste sõnumite järele on ka Saksamaa elusloomade sisseveo Daanist ära keelanud. Kardetakse, et ka mõned teised maad, näit. Tšecho-Slovaakia, seda teevad.

Daani tööstuse oludest. 1924. a oktoobri jooksul töusis Daani tööstis töölise arv 2700 inimese võrra – 15300 pealt 18000 peale. Oktoobrikuu lõpul oli töölise tööpuduskassade liikmetest 6,7^{0/0} ilma töötä (vastaval ajal enne ilmasõda läbistiku 5,6^{0/0}). Nagu sellest näha, hakkab Daani tööstuse seisukord juba normaalseks muutuma.

21. nov. oli kogu Daanis 22.199 töötä töölise, neist 9886 Kopenhagensis. Vastaval ajal 1923 oli töötä töölise arv kogu maal 25.200.

Töömuretssemiskontorite teadete järele oli tekstiilitööstuse seisukord 1924. a. oktoobris järgmine.

Villaketramis-, vaiba- ja kardinafabrikutel oli kaunis hästi tööd. Selle vastu aga töötasid kalevi-, puuvilla- ja linaketramisfabrikud tublisti vähendatud tööhõuga, mille põhjusteks olid lootus, et kõrged tooresainete hinnad varsti langevad, krediitandmise piiramine ja väljamaa, nimelt Saksa, Rootsi, Eesti, Tšecho-Slovaakia, Belgia ja Prantsuse fabrikute võistlus.

Laevaehitustööstusel on praegu rohkesti tööd. Nii on 1924. a. novembris üksipäini Norramaa Daani laevatehastelt 15 uut laeva tellinud. Nendest on 14 mootorlaevad ja 1 aurik.

15. nov. avati Kopenhagensis Ford Motor Co. uus vabrik, millest juba varemalt kirjutatud oleme. Vabrik varustab oma Ford-autodega kogu Põhja-Euroopat ja valmistab iga 6 minutit sees ühe auto.

Praegune sotsiaalminister (töö- ja hoolekandeminister) Borgbjerg tahab Daani õlivabrikutele ära keelata pühapäeviti töötada, mida need senini võisid. Suurem osa ajakirjandust ja õlivabrikandid pole aga ministri kavatsusega sugugi rahul, sest pühapäevitöö ärajätmise läbi väheneda õlivabrikute toodang tuntuvalt (15–20 miljoni Dkr. väärtuses aastas), mille tagajärjel väheneks oma õlivabrikute saaduste väljavedu ja suureneks väljamaa saaduste sissevedu.

Daani kalandus a. 1923. Daani põllutöömisteeriumi teadete järele oli Daani kalasaak a. 1923 ülepea 67,8 miljoni kg. suur, ja ta koguväärtus tegi 34,1 miljoni Dkr. välja. 1922. a. oli kalasaak 51,1 milj. kg., ja ta väärtus 26,9 milj. Dkr.

Daani kalurite arv oli a. 1923 18937–19092 vastu a. 1922. Kaluritest said a. 1923 merel hukka 40 inimest.

Kogu kalurlaevastik koosnes 1923. a. lõpul 15776 sõiduriistast. Neist olid 558 tükki 15 ja rohkem bruto-tonni, 1519 tk. 5–15 br.-tonni ja ülejäänud osa alla 5 br.-tonni suured. 5172 sõiduriista olid mootoriga varustatud. Kogu kalurlaevastiku väärtus oli 27,9 miljoni Dkr.

Daani propaganda väljamaa tutvustamiseks Daaniga. Tuntud Daani kirjastusäri „Concordia“ hakkab välja andma perioodiliselt ilmutat käsiraamatut, mis väljamaad Daani oludega tutvustama peaks. Raamat kannab nime „Daani kui põllumajandus-, kaubandus-, tööstus- ja turistmaa“ ja ilmub Daani, Inglise, Saksa, Prantsuse, Hispaania ja Vene keeltes. Ta on varustatud piltide, tabelite ja kaartidega ning sisaldab m. s. tähtsamate Daani eksporti- ja importfirmade kui ka tööstustevõtete aadressa. Raamatut tahetavat Daani välisministeeriumi abiga väljamaal suurel hulgal laiali lootada.

Daani eksportitapamajade tegevus. Aja jooksul jaan. – aug. 1924 tapeti Daani eksportitapamajades 2.677.000 siga, kuna vastaval ajal 1923 neis 2.190.000 ja s. a. 1911–1924 läbistikkü 1.631.000 siga tapeti.

Daani akvaviit Saksamaal. Nagu Daani lehed teatavad, on ühendatud Daani piiritusfabrikud Berliinis viinavabriku asutanud ja hakkavad seal Daani meetodi järele ehitada Daani akvaviiti Saksa turu jaoks valmistama. Praegu võida vabrik – 8-tunnilise tööpäeva juures – 8000 pudelit päevas valmistada.

Daani odraeksport Saksamaale. Nagu Daani põllumajandusafšaashe Saksamaal teatab, olla võimalik, et Saksamaa lähemal ajal suurel hulgal Daani odre importeerima hakkab, sest Saksamaa vajada õlle valmistamiseks palju odre, tema oma odrasaak olla tänava õlge halva kvaliteediga, ja Vene odraeksport Saksamaale olla praegu seisus. Odrad õlle valmistamiseks olla Saksamaal õige heas hinnas: 40–43 kr. pr. doppel-tsentner.

Teated ettevõtete tegevusest.

Ärikalender.

5. jaanuaril.

Kinnitus A/s. „Eesti Union“¹ erakorraline peakoosolek kell 12 e. l. Eesti Unioni ruumes, Tallinnas, V. Karja tän. 1–2.

7. jaanuaril.

O/ü. „Arbor“¹ peakoosolek kell 6 p. l. S. Karja tän. 18–22.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduste labutamise lepingud.

Jakob Märdi p. Pütsep ja Emilie Peetri t. Pütsep; August Augusti p. Truu ja Liisa Tõnise t. Truu; Anton Peetri p. Juhanson ja Raissa (Rosalie) Jaagu t. Juhanson sünd. Kansil; Edgar Georgi p. Borchert ja Margarethe Karli t. Borchert, sünd. Sander.

Varanduse hoolekanne.

Oskar Tamme varanduse üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 147–1924.). Elmar Karli p. Lippingi varanduse üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 148–1924.).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatele on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupe laaditud järgmisesel määral (vagunid):

	15—23. nov.	23—30. nov.	30. nov. 7. det.	7—14 dets.	14—21 dets.	21—27 dets.
Teravilja ja jahu . . .	65	54	45	124	85	59
Kartulid . . .	83	63	17	27	35	8
Elusloomi . . .	84	80	58	42	81	9
Linu ja takku . . .	58	53	47	60	73	21
Põletispuid . . .	125	101	116	135	149	46
Muud metsa- materjali . . .	224	189	134	176	151	39
Põlevkivi . . .	57	64	53	77	98	30
Turvast . . .	14	36	23	54	47	13
Tsementi . . .	18	21	38	13	20	1
Lubja . . .	4	7	7	6	—	—
Muud era- kaupa . . .	865	891	748	892	1016	371
Kokku . . .	1597	1559	1286	1606	1755	597
Raudtee veod . . .	260	216	218	340	348	115
Kokku laadi- tud . . .	1857	1775	1504	1946	2103	712

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubaajama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on sõnade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	3—3 nov.	10—17 nov.	17—23 nov.	24—30 nov.	1—7 dets.	8—14 dets.
Teravilja ja jahu . . .	80	80	7	23	20	22
Kartulid . . .	93	76	71	60	19	22
Põletispuid . . .	85	71	91	76	96	157
Metsamaterj. . .	121	157	116	109	72	54
Linu ja takku . . .	22	31	142	120	120	138
Põlevkivi . . .	20	19	41	70	56	54
Turvast . . .	78	42	36	47	41	55
Muud erakau- bad . . .	228	252	307	182	266	288
Kokku . . .	727	728	811	687	589	790

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Eesti Panga äriseis.

Miljonites markades.

Aktiiva.	15.XII.24	7.XII.24.	30.XI.24.	30.XI.23
Kassa	659,7	779,6	798,4	1.117,2
Kuld, hoitusummad väljamaal ja välisvaluuta kassa, millest mahaarvatud väliskohustused.	791,9	755,3	745,4	30,4

Sellest „Loro“ de- bet	148,4	152,7	153,1	—
Välisvaluuta laen.	315,8	315,1	313,9	298,2
Diskont. vekslid . . .	1.486,9	1.479,3	1.523,1	1.683,7
Mitmes. kindlusta- tud laenud	3.723,1	3.703,1	3.692,7	3.240,3

Passiva.

Kapitaal ja taga- vara kapitaalid . . .	396,4	396,4	396,4	322,3
Pangafähed	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0
Hoitusummad	3.700,3	3.746,4	3.748,3	2.876,1
Sellest riigikassa hoitusummad	2.292,5	2.361,8	2.335,5	1.128,6
Akkreditiivid ja ga- rantiid	492,5	469,8	489,4	669,0

Obligatsioonide ja aktsiate hinnad Tallinna börsel, 29. detsembril 1924. a.

Väärtpaberid	Nominaal väärtus	Viimane dividend	Tehf.	Lõpu l Ostj. Määr.
Obligatsioonid:				
E. Hüpooteegi Pank (kuld)	100	8 ⁰ / ₀	—	80 85
Eestim. maade kre- diitkassa 5 ⁰ / ₀	100	—	—	100 125
Eestim. maade kre- diitkassa 4 ⁰ / ₀	100	—	—	100 150
Tallinna immobilp.	100	—	—	325 375
Liivim. linnade hüpo- teegi selts	—	—	—	150 200
E. V. võidulaen	100	—	—	97 110
Aktsiad:				
Harju pank	250	25	—	250 275
Krediit pank	250	60	—	500 525
Põhja pank	250	60	—	450 500
Tööstuse ja kauban- duse pank	250	37,50	—	325 375
A/s. „Silva“	1000	120	—	1000 1200
A/s. Port Kunda	100	—	—	250 300
A/s. Ilmarine	1000	—	—	800 900
A/s. Franz Krull	100	—	—	50 60
A/s. Pärnu krediit pank	1000	150	—	950 1000
A/s. Massoprodukt	250	25	—	250 300
A/s. Masinavabrik Lellep	100	—	—	90 100
A/s. Viljandi elektri selts	1000	—	—	—
A/s. Türi paberivab- rik	2000	—	—	200 225
A/s. Saku õllefabrik	250	62,5	—	250 275
A/s. Jõhvi õllefabr.	10.000	—	—	7500 8000
A/s. Ühiselu	1000	120	—	1000 1200
A/s. W. Schneider & Ko.	1000	250	—	1750 2000
A/s. Dvigatel	150	—	—	—
Põhja kinnitusselts	500	—	—	500 600

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel kotecerimise komisjoni poolt koteceriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort. . . . . pd.	780—800	Heinad, aasa . . . . . vagunivisi	—
" " sõre Ameerika . . . . . "	800—820	Õlikoogid, linaseemne	330—
"J. Puchk" ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvillase kotiga:		" " palmi . . . . . "	240—
Patent rukkipiül . . . . . 50 kg.	—1950	" " päevali'le . . . . . "	—330
Manna . . . . . "	—3000	" " soja . . . . . "	—370
Sõre saiajahu . . . . . "	—2700	Nisukliid . . . . . "	260—
" " 20 n. kottides . . . . . pd.	—900	Rukkikliid . . . . . "	—
Eesti parem saiajahu . . . . . 50 kg.	—2600	Puuvilla riie, Bjas, D. I. . . . . ars.	48,25—54
" " " 20 n. kottides . . . . . pd.	—870	" " Mitkal, ekstra	34,50—41,25
"Kalev" . . . . . 50 kg.	—2400	Lina, Liilvi R. . . . . pd.	2800—
Sampo" . . . . . "	—2100	" " Petseri . . . . . "	3250—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:		" " Tartu . . . . . "	2950—3000
nisu, pehme, ... pd.	660—740	Lina, Võru . . . . . pd.	3200—3250
" " sõre . . . . . "	830—850	Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.	450—470
" " pehmed, teised sordid . . . . . "	790—830	" " külvi 98% . . . . . pd.	520—530
Rukki jahud . . . . . "	430—	Takud, Codilla I. . . . . "	—
" " piül . . . . . "	575—600	" " II. . . . . "	—
Nisu, Vene . . . . . "	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	55—58
Rukis Eesti . . . . . "	—	" " Newcastle . . . . . "	51—52
" " Vene . . . . . "	—	" " sepa . . . . . "	60—62
Kaerad, toidu, Eesti . . . . . "	240—245	Koks, valu . . . . . "	89—
" " seemne, Vene . . . . . "	—	" " gaasi . . . . . "	85
Odrad, Õlle . . . . . "	300—305	Põlevkivi, I. sort . . . . . "	12
Erned, rohelsaad, Eesti . . . . . "	—	Põlevkivi, II. sort . . . . . "	9
" " Hollandi . . . . . "	760—	" " III. " . . . . . "	6
Riis, Burma II. . . . . "	740—750	Raud, sordi . . . . . "	275—290
Kartulid, eksport fob Tallinn	78—80	" " talad (T) . . . . . "	280—
" " piirituse . . . . . "	57—58	" " vits . . . . . "	430—480
Kartuli tärklis „Superieur“	—625	" " raud plekk . . . . . "	470—500
Pärm, pudelites . . . . . ltr.	20	" " " tsingitud . . . . . "	720—760
Või, meierei, eksport . . . . . n.	148—150	Teras Inglis. . . . . "	—
Või siseturg . . . . . "	—120	" " Saksa . . . . . "	—
Margariin, väljamaa . . . . . "	49—60	" " nikkel . . . . . "	—
Juust, kohalik Schweitsi. . . . . pd.	3000—3200	" " vedru . . . . . "	490—
Kaseiin . . . . . "	600—750	" " tööriistade . . . . . "	1200—1400
Munad, eksport I s. (sinine tpl.)	22—24	" " talla . . . . . "	310—340
" " II s. . . . . "	20—21	Malm . . . . . "	170—200
Kakao, Inglis . . . . . pd.	2400—2500	Inglisina . . . . . "	10500—11000
" " Ameerika . . . . . "	—	Seatina . . . . . "	1400—
" " Hollandi . . . . . "	2600—2800	Vask, plekk punane . . . . . "	4300—4700
Kohvi, Rio, Santos . . . . . "	5400—5800	" " valge . . . . . "	3800—4300
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	6000—7400	Tsink-plekk . . . . . "	1600—1640
" " Mexiko . . . . . "	—	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	650—670
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	—	" " Ameerika . . . . . "	560—580
" " Orange Pekoe, Java . . . . . "	7200—7600	" " solaar . . . . . "	—
" " " Tsellon . . . . . "	7600—7800	" " Autolien . . . . . "	1000—1200
" " " Moning. Hiina . . . . . "	5000—5600	" " auto . . . . . "	—
Suhkur peenike valge, Saksamaa	770—780	Tsilindriõli, Vene . . . . . "	—
" " Java . . . . . "	—	" " Ameerika harilik aur 280°	630—
" " Poola . . . . . "	—	" " ülekuumanud " 320°	950—
" " Czechoslovaakia . . . . . "	—800	Põlevkivi õli . . . . . "	180—240
Sirup, kartuli, B 42° . . . . . "	—760	" " pigi . . . . . "	250—
" " " B 38° . . . . . "	—	Nafta, Vene . . . . . "	280—290
" " " Glucose . . . . . "	735	" " Ameerika . . . . . "	220—230
Sool, lahtine Saksa . . . . . "	56—58	Petrooleum, Vene . . . . . "	290—300
" " Hispania . . . . . "	—54	" " Ameerika . . . . . "	290—300
" " Vene . . . . . "	—54	Bensiin, Vene . . . . . "	600—660
Heeringad Yarmouth, Matties . . . . . tünn	5700—	" " Ameerika . . . . . "	600—660
" " Matfulls . . . . . "	5900—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob . . . . . ltr.	—
" " Shotti, Matties . . . . . "	5800—5900	Pesusooda . . . . . pd.	270—280
" " " Matfulls . . . . . "	6000—6100	Seebikivi 72½%, Inglis . . . . . "	585—595
" " Norra Sloe . . . . . "	—	Parafiin 102—110° . . . . . "	—
Liha, sea, I. sort . . . . . pd.	1400—1680	" " 120°—134° . . . . . "	—
" " looma. I. sort . . . . . "	880—1100	Parkimise ekstrakt . . . . . "	—
Pekk, eksport. I s. . . . . "	—	Väävel, õie 98% . . . . . "	—
		Värvid, nigrosin vees sulav, välj. . . . . pd.	9200
		" " tsinkvalge Inglise . . . . . pd.	1750

" tinavalge inglise . . . . . "	1750—
" ooker Prants. . . . . "	310—400
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
Chile	—
" Superfosf. E. T. K. must" kukk	—
(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn . . .	670—
" Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
" Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	670—
" 40%	880—
" Kainiit 12% lahtine, . . . pd.	—
" Vosvoriit, Eesti 6%	34—36
Paber, rotatsioon	425
Tsement, Portland, Port-Kunda	—
pütt 10 pd. 10 naela . . . . . pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda	—
pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda . . .	—
Tsement, Portland, Aseri	770
Kriit, toores . . . . . pd.	85—110
" pestud . . . . . "	110—121
Asfalt . . . . . "	150
Tõrv, kivi . . . . . "	290—325
" puu kodumaa . . . . . "	300—425
Lubi . . . . . "	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	25
" jahvatatud toores . . . . . "	35
" krohvimise, ilma kottideta	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500
Silikat D/B/B/	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
IV s. . . . . "	—
" propsid; 7x7 . . . . . "	—
liiprid . . . . . "	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa too-	—
resnahaast valmistud . pd. I s.	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. val-	—
mist. . . . . I sort	5800—6800
Nahk talla, Ameer. tooresn. val-	—
mist. . . . . II sort	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5600—6200

Prahid :

Lina	
Tallinn — Stettin . . . . . tonn	£ 20/—
" — Ghent . . . . . "	25—26/—
" — Dundee . . . . . "	—
" — Belfast . . . . . "	—
Takud + %	—
Puumaterjalid D/B/B/ Standard	
Tallinn — London . . . . . "	sh. —
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	42/—
" — Antwerpen . . . . . "	—
" — Southampton . . . . . "	—
" — Manchester . . . . . "	—
" — Amsterdam . . . . . "	—
" — Dundie . . . . . "	sh. —
Segakaup	
Tallinn — Stettin . . . . . "	sh. 10—35/+
	[+25% talve juuremaks
" — London . . . . . "	—
" — Stockholm, ... "	Rk. 10/35
Või	
Tallinn — Stettin . . . . . tünn	sh. 1/6
Kartulid	
Tallinn — Stockholm . . . . . tonn	—

Tallinna börs kursisedel

		22. XII.	24. XII.	29. XII.
1 dollar	O.	372,—	—	372,—
	M.	375,—	—	375,—
	T.	—	—	375,—
1 naelsterling	O.	1754	—	1759
	M.	1768	—	1772
	T.	—	—	1759
100 Saksa rentmk.	O.	8.825	—	8.850
	M.	8.950	—	8.950
	T.	—	—	8.850
100 Soome mrk.	O.	936	—	935
	M.	944	—	943
	T.	—	—	935
100 Rootsi kr.	O.	10.000	—	10.000
	M.	10.125	—	10.125
	T.	—	—	10.000
100 Daani krooni	O.	6550	—	6550
	M.	6650	—	6650
	T.	—	—	6550
100 Prantsuse frk.	O.	2000	—	1980
	M.	2050	—	2030
	T.	—	—	1980
100 Holl. gulden.	O.	15.025	—	15.000
	M.	15.225	—	15.200
	T.	—	—	15.000
100 Laiti	O.	7150	—	7150
	M.	7250	—	7250
	T.	—	—	7150
100 Czechosl. kr.	O.	1100	—	1095
	M.	1160	—	1145
	T.	—	—	1095
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	—	100
100 Itaalia liiri	O.	1580	—	1565
	M.	1630	—	1615
	T.	—	—	1565
100 Norra krooni	O.	5600	—	5560
	M.	5700	—	5660
	T.	—	—	5560
100 Belgia franki	O.	1850	—	1825
	M.	1900	—	1875
	T.	—	—	1825
100 Helveetsia fr.	O.	7190	—	7190
	M.	7290	—	7290
	T.	—	—	7190
1 Tschervoneis	O.	1775	—	1775
	M.	1940	—	1940
	T.	—	—	1775
1000 Austria kr.	O.	5,15	—	5,15
	M.	5,40	—	5,40
	T.	—	—	5,15
1000 Ungari kr.	O.	4,90	—	4,90
	M.	5,15	—	5,15
	T.	—	—	4,90